

ОСНОВНІ ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЇ НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ УКРАЇНИ

Шановні учасники I Міжнародної науково-практичної конференції «Психологія національної безпеки і благополуччя особистості»!

Національна безпека – надзвичайно складна багаторівнева функціональна система, в якій безперервно відбуваються процеси взаємодії та протидії життєво важливих інтересів особистості, суспільства і держави з внутрішніми і зовнішніми загрозами цим інтересам. При цій взаємодії та протидії інтереси та загрози постійно перебувають під впливом елементів системи національної безпеки: факторів внутрішнього та зовнішнього середовища, а також керуючої системи.

У ст. 1. п. 9 Закону України «Про національну безпеку України» сказано, що «національна безпека України – захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності, демократичного конституційного ладу та інших національних інтересів України від реальних та потенційних загроз.

У ньому також визначено, що:

- державна безпека – захищеність державного суверенітету, територіальної цілісності і демократичного конституційного ладу та інших життєво важливих національних інтересів від реальних і потенційних загроз невоєнного характеру;
- громадська безпека і порядок – захищеність життєво важливих для суспільства та особи інтересів, прав і свобод людини і громадянина, забезпечення яких є пріоритетним завданням діяльності сил безпеки, інших державних органів, органів місцевого самоврядування, їх посадових осіб та громадськості, які здійснюють узгоджені заходи щодо реалізації і захисту національних інтересів від впливу загроз.

У Законі України «Про національну безпеку України» чітко визначені національні інтереси України як життєво важливі інтереси людини, суспільства і держави, реалізація яких забезпечує державний суверенітет України, її прогресивний демократичний розвиток, а також безпечні умови життєдіяльності і добробут її громадян. Разом з цим у ньому виділено фундаментальні національні інтереси України, до яких відносяться: 1) державний суверенітет і територіальна цілісність, демократичний конституційний лад, недопущення втручання у внутрішні справи України; 2) сталий розвиток національної економіки, громадянського суспільства і держави для забезпечення зростання рівня та якості життя населення; 3) інтеграція України в європейський

політичний, економічний, безпековий, правовий простір, набуття членства в Європейському Союзі та в Організації Північноатлантичного договору, розвиток рівноправних взаємовигідних відносин з іншими державами.

Виходячи з цього Закону, загрозами національній безпеці України є явища, тенденції і чинники, що унеможливають чи ускладнюють або можуть унеможливити чи ускладнити реалізацію національних інтересів та збереження національних цінностей України.

Отже, цілком логічно вести мову про національну безпеку і національну небезпеку. Разом з цим потрібно розрізнити систему національної безпеки та систему забезпечення національної безпеки. Перша являє собою функціональну систему, котра відображає процеси взаємодії інтересів і загроз; друга є організаційною системою органів, сил, засобів різних організацій, покликаних вирішувати задачу щодо забезпечення національної безпеки.

Проте і національна безпека, і національна небезпека мають своє психологічне підґрунтя. Так, національна безпека являє собою позитивне функціонування психіки кожного окремого громадянина і соціальної психіки людських спільнот суспільства, що сприяє розвиткові людини, суспільства, економіки і держави. І навпаки, небезпека національній безпеці являє собою таку сукупність психічного (соціально-психічне напруження, соціальний психоз, наявність деструктивної свідомості у правлячої еліти, відсутність у громадян позитивної мотивації до розбудови держави та ін.), яке спричиняє порушення нормального функціонування людини, суспільства, економіки і держави, їх дезорганізацію і навіть руйнування.

Власне психологічний фактор є тим ґрунтом, на якому й виростають означені вище негативні явища, оскільки руйнування у всіх сферах держави і суспільства починається зі змін (негативних) у свідомості його громадян, тобто в голові людей.

На мою думку, нині слід говорити про психологію національної безпеки і небезпеки як окремий вид безпеки України, оскільки будь-які зміни насамперед спираються на зміни у людській психології, свідомості громадян.

Загалом психологія є важливим ресурсом забезпечення національної безпеки України, оскільки сприяє перебудові мислення й формуванню необхідної свідомості громадян, за яких зміцнюється суверенітет і територіальна цілісність держави, гарантується стабільність та стійкий поступальний розвиток особистості, суспільства, економіки і держави.

Однак психологічні чинники впливу на національну безпеку і небезпеку України в науковому плані залишаються мало дослідженими. Виходячи з цього, завдання конференції полягає у всебічному розкритті та обґрунтуванні психологічної складової системи національної безпеки України.

Виходячи з цього, наша Міжнародна науково-практична конференція «Психологія національної безпеки і благополуччя особистості» є актуальною.

Шановні учасники I Міжнародної науково-практичної конференції! Бажаю Вам плідної праці, натхнення та злету творчої думки!

Баранюк Назарій Ігорович Баранюк Олена Ігорівна

ДО ПРОБЛЕМИ ПСИХОЛОГІЧНОЇ ДОПОМОГИ ОСОБИСТОСТІ: МЕТОД «4-7-8»

Психологічна допомога особам, які зазнали впливу факторів стресової обстановки, є надзвичайно актуальною проблемою для України. Пов'язані зі стресом під час військових дій психічні розлади вважаються одним із головних внутрішніх бар'єрів людей на шляху адаптації до нормального життя. Після повернення у спокійну обстановку на вже наявний, пов'язаний із пережитим стресом нашаровуються нові розлади, зумовлені стресами повсякденного життя, що нерідко призводить до соціальної дезадаптації.

З урахуванням досвіду локальних війн і спеціальних операцій більш конкретно та чітко визначаються основні принципи психологічної допомоги:

- **наближеність** – психологічна допомога має бути максимально наближеною до умов проживання, проводитися в них;
- **швидкість** – реабілітаційні заходи потрібно виконувати в найкоротші строки, відразу після виявлення ознак психічних розладів;
- **надійність** – організація психологічної допомоги повинна передбачати формування й підтримку в осіб впевненості в обов'язковому отриманні необхідної медичної допомоги;
- **простота** – психодіагностичні, лікувальні та реабілітаційні заходи мають бути загальнодоступними [1].

Метою психодіагностичних заходів є визначення індивідуально-психологічних властивостей особистостей, котрі зазнали впливу психотравмуючих факторів сучасних екстремальних умов. Безпосередньо під час життя за екстремальних умов при виникненні таких симптомів, як надмірна стурбованість, підвищена емоційність, підвищена збудженість, імпульсивна поведінка, виражений неспокій, ризиковані дії, часте паління, мовне збудження, тремор, пропонуються такі засоби попередження психотравм, які може використати психолог: релаксація, самонавіювання, медитація, дихальні вправи, психологічний тренінг, аналіз стресу, обговорення, засіб зворотного зв'язку [3].